

REGERINGSRÄTTENS DOM

Mål nr
5845-07

meddelad i Stockholm den 28 januari 2010

KLAGANDE

AA

Ombud: Advokat Anders Göran Ryberg
Juristhuset-Lawhouse Advokatfirman Sjöström AB
Box 2106
103 13 Stockholm

MOTPART

Kungl. Tekniska högskolan
100 44 Stockholm

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Stockholms dom den 31 augusti 2007 i mål nr 5995-06,
se bilaga

SAKEN

Disciplinåtgärd enligt högskoleförordningen

REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Regeringsrätten avslår överklagandet.

Dok.Id 85342

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Wallingatan 2

Telefon
08-561 676 00
E-post: regeringsratten@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-12:00
13:00-16:30

YRKANDEN M.M.

AA yrkar att Regeringsrätten, med ändring av kammarrättens dom, upphäver disciplinnämndens beslut. Till stöd för sin talan anför han bl.a. följande. Han har inte uppsåtligen försökt vilseleda vid tentamen. Därmed saknas det laga grund att genom disciplinåtgärd avstänga honom. En sådan åtgärd förutsätter att det av utredningen klart framgår att studenten har gjort sig skyldig till den påtalade förseelsen. Däri inbegrips, förutom de faktiska omständigheter som utgör förseelsen, att studenten handlat med uppsåt, vilket förhållande även fastslås i 1 kap. 2 § brottsbalken där det stadgas att en gärning ska, om inte annat föreskrivs, anses som brott endast om den begås uppsåtligen. Även om studenten slarvat i högre grad i samband med en tentamen eller till och med visat uppenbar likgiltighet för att sätta sig in i de tentamensregler som gäller så kan inte disciplinär åtgärd meddelas så länge studenten inte uppsåtligen försökt vilseleda vid tentamen. Kammarrättens rättstillämpning innebär att den utan särskild föreskrift samt genom en synnerligen extensiv tolkning av en straffbestämmelse utvidgar det straffbara området till att även avse en vad kammarrätten synes uppfatta som en vårdslös handling, den att en tentand håller sig i ovetenskap om reglerna för tillåtna hjälpmedel vid tentamen. Det har ostridigt åvilat examinator att på tentamensformuläret ange att miniräknare var ett otillåtet hjälpmedel vilket examinatorn ostridigt inte fullgjort. Detta bör friskriva en tentand som svävar i okunskap från straffrättsligt ansvar. I målet är det fråga om s.k. oegentlig rättsvillfarelse. Han har inte varit i villfarelse om innehållet i 10 kap. 1 § högskoleförordningen utan endast beträffande huruvida miniräknare var tillåtet som hjälpmedel vid det ifrågakvarande tentamenstillfället. En sådan villfarelse utesluter enligt allmänna straffrättsliga grunder uppsåt.

Kungl. Tekniska högskolan (KTH) bestrider bifall till överklagandet och anför bl.a. följande. AA har uppsåtligen försökt vilseleda vid tentamen genom att medföra och använda otillåtet hjälpmedel. AA påstår att han vid tentamenstillfället var väl förtrogen med högskoleförordningens bestämmelser om försök till vilseledande, interna föreskrifter avseende skriftliga prov och de närmare anvisningarna för hjälpmedel vid provet men att han, av den anledningen

Mål nr
5845-07

att examinator enligt hans uppfattning lämnat felaktig information om hjälpmedel, var i oegentlig rättsvillfarelse vad gäller miniräknarens tillåtlighet. De interna föreskrifterna kräver emellertid ett mer nyanserat läsande än att enbart ta sikte på svagheten i formuleringen om miniräknare i avsnittet Examinator. De skriftliga anvisningar som gavs under kursens gång och vid tentamenstillfället var tydliga och utesluter allt annat än det som är särskilt angivet som hjälpmedel. Dessutom har AA deltagit i ett stort antal prov vid KTH tidigare under utbildningen och då haft att ta del av anvisningar om tillåtna hjälpmedel med motsvarande lydelse och villkor som är aktuella i målet. Det kan inte råda något som helst tvivel om den bristande tillåtligheten av miniräknare. Vid dessa förhållanden är det inte rimligt att anta att AA uppfattat miniräknaren som tillåtet hjälpmedel. Det måste ha stått helt klart för honom att om han valde att inte ta del av anvisningarna innebar detta en uppenbar risk för att ett av honom medtaget hjälpmedel kunde vara otillåtet. Den villfarelse om tillåtligheten av ett specifikt hjälpmedel som detta beteende kan leda till är inte ursäktande. I likhet med vad kammarrätten funnit kan det inte heller ha varit lagstiftarens mening att en student som håller sig i ovetskap om reglerna för tillåtna hjälpmedel ska kunna undgå disciplinär åtgärd.

SKÄLEN FÖR REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Enligt 10 kap. 1 § första stycket 1 högskoleförordningen (1993:100) får disciplinära åtgärder vidtas mot studenter som med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid prov eller när en studieprestation annars ska bedömas. Av 2 § samma kapitel framgår att de disciplinära åtgärderna är varning och avstängning. Ett beslut om avstängning innebär att studenten inte får delta i undervisning, prov eller annan verksamhet inom ramen för utbildningen under viss tid, högst sex månader. Det är alltså fråga om ett utomstraffrättsligt ansvar och brottsbalken är inte tillämplig.

Av bilaga 1 till KTH:s interna föreskrifter nr 6/02 följer att det är examinatorns skyldighet att i kurs-PM och på tentamensformuläret informera studenterna om tillåtna hjälpmedel, att det är tentands skyldighet att ta reda på vilka hjälpmedel

Mål nr
5845-07

som är tillåtna vid tentamen och att endast sådana hjälpmedel som på förhand medgivits av examinator får medföras till tentamen.

En disciplinär åtgärd i form av avstängning utgör ett allvarligt ingrepp mot den enskilde studenten. För att ett beslut om avstängning ska få meddelas krävs därför att det av utredningen klart framgår att studenten gjort sig skyldig till den påtalade förseelsen (RÅ 1996 ref. 15).

Det är ostridigt i målet att AA medfört och använt miniräknaren vid tentamen. Det är vidare ostridigt att miniräknaren var ett otillåtet hjälpmedel. AA gör emellertid gällande att han inte uppfattat det sistnämnda och att han därför inte ska anses ha medvetet försökt att vilseleda vid tentamen.

Av handlingarna framgår att det i anvisningarna för den i målet aktuella kursen har angetts att hjälpmedel vid tentamen är penna, radergummi och formelsamling. På tentamensformuläret finns som hjälpmedel upptaget ”Formelblad (två sidor). Bifogas denna text.” Information om tillåtna hjälpmedel fanns vidare på tavlan i skrivsalen och muntlig information gavs vid tentamenstillfället.

Det som läggs AA till last är att han har brutit mot en regel som det ålegat honom som tentand att följa. Han har varit skyldig att ta reda på vilka hjälpmedel som var tillåtna vid tentamen. Vid den i målet aktuella examinationen har det tydligt angetts vilka hjälpmedel som var tillåtna och det kan inte ha rått någon tvekan om att uppräknningen var uttömmande. Att tentamensanvisningarna inte angav att miniräknare inte var ett tillåtet hjälpmedel saknar därmed betydelse.

AA har vid tentamenstillfället ertappats med ett av honom medfört hjälpmedel som han måste ha varit medveten om var otillåtet. Han har därmed försökt vilseleda i den mening som avses i 10 kap. 1 § första stycket 1 högskole-

Mål nr
5845-07

förordningen. Han kan således inte undgå en disciplinåtgärd. Avstängning i fyra veckor är en väl avvägd åtgärd. Överklagandet ska därför avslås.

Susanne Billum

Karin Almgren

Lennart Hamberg

Henrik Jermsten

Olle Stenman

Carina Ferm Brodén
Föredragande regeringsrätts-
sekreterare

Avd. II

Föredraget 2010-01-13